

Projekta ID: 23-TA-2963

Tiesību akta nosaukums: Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei 2024.-2026.gadam

Tiesību akta veids: Plāna projekts

Atbildīgā ministrija: VARAM

Politikas joma: Reģionālā attīstība

Līdzdalības veids: Publiskā apspriešana

ATZINUMS

Spēcīga pilsoniskā sabiedrība ir būtisks faktors novada, pagasta vai pilsētas ekonomiskai un sociālai izaugsmei, kā arī svarīgs aspekts nacionālās drošības sakarā. Biedrības un nodibinājumi ir ne tikai ir darba devēji, kuras nereti nodarbina personas, kurām grūti iekļauties darba tirgū, bet ir būtisks spēlētājs dažādās krīzes situācijās, sniedzot palīdzību iedzīvotājiem vai kādām īpašām personu grupām. Saskaņā ar biedrības “Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS” veikto pētījumu “Nevalstisko organizāciju sektors Latgalē. Cik liels? Cik spēcīgs? Cik gatavs krīzēm?” (2023) secināts, ka Latgalē ir tikai 7% no visām NVO, kuras darbojas Latvijā un sektors ir vājš, trūkst finansiālās kapacitātes un tikai 8,2% no visām NVO, kuras reģistrētas 9 Latgales pašvaldībās, ir darbinieki.

Aicinām Rīcības plānu Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei 2024.-2026.gadam papildināt ar pasākumiem, kas vērsti uz pilsoniskās sabiedrības un drošumspējas stiprināšanu Latvijas Austrumu pierobežā.

Lai veicinātu Latvijas Austrumu pierobežas ekonomisko izaugsmi, būtiska loma ir konkrētu atbalsta instrumentu ieviešanai, balstoties uz ieinteresēto pušu (darba ņēmēji, komersanti, patērētāji, biedrības un nodibinājumi, finanšu iestādes, politikas veidotāji) savstarpējo ietekmi un sadarbību. Tādēļ nepieciešami mūsdienīgi risinājumi ekonomiskās izaugsmes veicināšanai, vienlaikus stiprinot sabiedrības drošumspēju, tai skaitā ieguldījumi cilvēkkapitālā, kas ir būtisks tautsaimniecības attīstības faktors.

Par ekonomisko izaugsmi

Aicinām radīt ekonomikas attīstības plānu, kur iekļauta pieeja no “apakšas uz augšu” un drošumspējas pieeja - ņemot vērā iniciatīvas par reālām vajadzībām no sabiedrības, un tās pašas spēju iesaistīties problēmu identificēšanā un risināšanā, kas uzlabotu sociālo situāciju un tautsaimniecības attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un ekonomikas attīstībai.

Latvijas tautsaimniecības daļa ir arī nevalstiskais sektors – biedrības un nodibinājumi - , kas ir nozīmīgs iekļaujošas izaugsmes virzītājspēks, kas vienlaikus palielina sociālo kapitālu un rada ievērojamu

saimniecisku vērtību, spēlē nozīmīgu lomu sociālās, ekonomiskās un politiskās jomās. Nevalstiskais sektors rada darba vietas, it īpaši, nodarbinot mazaizsargāto personu grupas (piemēram, cilvēkus ar invaliditāti, seniorus, un citas no darba tirgus izkritušas personu grupas), tādējādi gan veicot nodokļus iemaksas budžetā un mazina slogu uz sociālo pabalstu budžetu, gan arī vairo cilvēkkapitālu visas sociālajās grupās.

Tādēļ būtiski, veidojot plānu Latvijas Austrumu pierobežas attīstībai, pasākumos paredzēt sabiedrības un biedrība un nodibinājumu virzītas iniciatīvas.

Par drošumspēju

Aicinām plānā iekļaut pasākumus, kas vērsti uz stabilu, demokrātiskās vērtībās balstītu un organizēties spējīgu pilsoniskās sabiedrības veidošanu. Tā veidrojama caur kvalitatīvu sabiedrības līdzdalību, kura, savukārt, veicina labāku lēmumu pieņemšanu, sabiedrības dzīves kvalitātes paaugstināšanos un ir nacionālās drošības jautājums, kas ir īpaši būtiski esošajā ģeopolitiskajā situācijā. **Tāpēc plānā nepieciešams iekļaut pasākumus, kuru mērķis ir attīstīt un atbalstīt sabiedrības pašorganizēšanās un noturības mehānismus, veicināt aktīvu sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos, īstenot mērķtiecīgu pilsoniskās sabiedrības attīstības rīcībpolitiku Latvijas Austrumu pierobežā, un atvēlēt finansējumu pilsoniskās sabiedrības kapacitātes celšanai un stiprināšanai.**

Vēršam uzmanību, ka Nacionālās drošības koncepcijā noteikts, ka “Jāturpina stiprināt un attīstīt spēcīgas stratēģiskās komunikācijas spējas valdības centrā, kas darbojas sinerģijā ar valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju īstenotu stratēģisku un efektīvu komunikāciju ar savām auditorijām. Šādas komunikācijas mērķis ir veicināt iedzīvotāju patriotismu un piederības sajūtu Latvijas valstij un tās vērtībām, uzticēšanos valsts pārvaldes institūcijām, pilsonisko līdzdarbošanos demokrātiskos procesos un valsts attīstībā, kā arī zināšanas, prasmes un vēlmi aizstāvēt valsti krīzes vai apdraudējuma situācijās. Valsts pārvaldei vienoti un mērķēti jāturpina strādāt ar prioritārajām mērķauditorijām, īpaši jauniešiem un iedzīvotājiem reģionos (īpaši Latgales un Vidzemes pierobežas novados).”

Par teritoriālo pieeju

Augstu vērtējam Rīcības plānā paredzēto teritoriālās pieejas pielietošanu atbalsta sniegšanā, taču aicinām paredzēt atbalstu sadarbībai starp pašvaldībām un biedrībām un nodibinājumiem kā ļoti svarīgiem teritoriāliem partneriem. Rīcības plāns atsaucas uz teritoriālās pieejas (*place-based approach*) pielietošanu reģionālās attīstības veicināšanā, kas paredz katra reģiona iekšējās izaugsmes potenciāla stimulēšanu un reģionu specifisko priekšrocību izmantošanu. Vēlamies uzsvērt, ka tieši biedrībām un nodibinājumiem ir ļoti svarīga loma reģionālās izaugsmes potenciāla stimulēšanā. Tieši biedrības un nodibinājumi ir lokālo kontekstu eksperti, kas ikdienā strādā ar vietējām kopienām. Tādēļ pašvaldībām un citām valdības institūcijām ir iespēja izmantot biedrību un nodibinājumu kapitālu un ieguldījumu reģionālās izaugsmes veicināšanā, lai sasniegtu dažādākas sabiedrības grupas un vietējās kopienas. Arī [OECD padome](#) savās reģionālās attīstības politikas plānošanas teritoriālās pieejas pielietošanas kontekstā rekomendē politikas veidošanas ciklā aktīvu sadarbošanos ar visām lokālajām ieinteresētajām pusēm, tostarp pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, lai kopīgi definētu reģionu attīstības vajadzības.

Nemot vērā biedrību un nodibinājumu lomu kā lokāliem sadarbības partneriem, **aicinām atvēlēt finansējumu pilsoniskā dialoga un sadarbības stiprināšanai starp vietējām pašvaldībām un biedrībām un nodibinājumiem.**

